

Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında “Teknoloji” Kavramı

The Concept of “Technology” in the Maarif Model–Based Turkish Language Curriculum and 5th Grade Turkish Textbooks

Rabia Sena AKBABA ESER¹ ve Sibel Gamze DEVECİ²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, rakbaba@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3962-7324

²YL Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Türkçe Eğitimi ABD, sgamzedvci@gmail.com, ORCID:0009-0008-3664-2191

Araştırma Makalesi/Research Article

Makale Bilgisi

Geliş/Received:

12.02.2025

Kabul/Accepted:

07.04.2026

DOI:

10.18069/firatsbed.1638572

Anahtar Kelimeler

Ders Kitabı, Dijital Araçlar,
Maarif Modeli, Teknoloji,
Türkçe Eğitimi

ÖZ

Bu çalışmada teknoloji ve teknolojiyle ilgili kavramların 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 Milli Eğitim Bakanlığı 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Kullanılan araştırma materyalleri 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 5. sınıf Türkçe ders kitaplarıdır. Programda teknolojiye ilişkin yer alan kavramlar dijital unsurlarda 12, dijital araçlarda 18, sosyal medyada 9, içerik oluşturmada 18, çoklu ortam tasarımında 20 ve reel ortam teknolojisinde 3 olmak üzere toplam 6 boyutta 80 kavram olarak tespit edilmiştir. 5. sınıf ders kitaplarında ise dinleme/izlemede 9, konuşmada 9, okumada 8, yazmada 12, metin öncesinde (Keşif Yolculuğu) 5, metin sonrasında (Bu Görev Bizim) 6 ve etkileşimli içerikte 2 olmak üzere 7 boyut altında teknolojiye ilişkin toplam 42 kavram tespitinde bulunulmuştur. Tespitler neticesinde dokümanlar arası teknolojiye dair uyuma bakıldığında genel ağ, çoklu ortam ögesi, video, e-posta, dijital eğitici oyunlar, belgesel, afiş tasarlama, ses kaydı, sosyal medya, dijital topluluk, kamu spotu, reklam, sosyal ağ, etkileşimli içerik ve dijital ortam olmak üzere 15 ortak kavrama ulaşılmıştır.

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the representation of technology and technology-related concepts in the 2024 Maarif Model Turkish Language Curriculum and the 2024 Ministry of National Education 5th-grade Turkish textbooks. To achieve this objective, document analysis—a qualitative research method—was employed. The research materials used were the 2024 Maarif Model Turkish Language Curriculum and the 2024 5th-grade Turkish textbooks. Concepts related to technology in the curriculum were identified as 80 concepts across 6 dimensions: 12 in digital elements, 18 in digital tools, 9 in social media, 18 in content creation, 20 in multimedia design, and 3 in real-world technology. In 5th-grade textbooks, a total of 42 technology-related concepts were identified across 7 dimensions: 9 in listening/viewing, 9 in speaking, 8 in reading, 12 in writing, 5 in pre-text activities (“Discovery Journey”), 6 in post-text activities (“This Task Is Ours”), and 2 in interactive content. As a result of these findings, an analysis of the alignment of technology-related concepts across documents revealed 15 common concepts: the internet, multimedia elements, video, email, educational digital games, documentaries, poster design, audio recording, social media, digital communities, public service announcements, advertising, social networks, interactive content, and digital environments.

Atıf/Citation: Akbaba Eser, R. S. ve S. G. Deveci (2026). Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında “Teknoloji” Kavramı. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 2, 653-670.

Sorumlu yazar/Corresponding author: Rabia Sena AKBABA ESER, rakbaba@firat.edu.tr

1. Giriş

Eğitim programlarının temel hedefi olan yetkin ve erdemli bireyler yetiştirmenin en önemli unsurlarından biri yaşamın getirmekte olduğu yeniliklere bireylerin uyum sağlayabilmesini sağlamaktır. Bu yenilikleri sağlayan unsurlardan birinin ise teknoloji olduğu söylenebilir. Teknolojinin gelinen zaman diliminde tüm toplumların ortak iletişim kanalı olduğu ifade edilebilir. Teknoloji ve teknolojiye dayalı kullanımları anlamlandırarak hayata geçirmenin okuryazarlık ve Türkçe eğitimi aracılığıyla sağlanabileceğini söylemek mümkündür.

Duyuların kelimeler aracılığıyla paylaşıldığı sistem (Güneş, 2013; Demirel, 2015) olarak ifade edilen dilin temeli ana dili edinimine (Demir ve Yapıcı, 2007) dayanmaktadır. Ana dilini sağlıklı bir şekilde edinen birey toplumla uyumlu şekilde yaşamını sürdürebilmektedir (Şen, 2010). Dili edinme bireyin aktif çabasına, ön bilgileri ile yeni bilgiler arasında bağ kurabilmesine, sosyal etkileşimine (Onan, 2012; Büyükkiz ve Hasırcı, 2013; Önkaş, 2010), zihinsel becerilerini geliştirerek zihinsel yapısını düzenlemesine ve gerçek yaşamla ilişkilendirmesine (Güneş, 2013) dayandırılmaktadır. Dolayısıyla günümüz dil edinim sürecinde ise bireyin mesai harcadığı en kapsamlı alanlardan birinin teknoloji ve bağlamındaki unsurlar (sosyal medya araçları, çeşitli eğitim platformları, eğitimi destekleyici dijital platformlar) olduğu ifade edilebilir.

Türkçe dersi, anlama (okuma/dinleme) ve anlatma (konuşma/yazma) becerilerini geliştirmek üzere (Günay ve Özden, 2022) ana dili eğitim ve öğretimini kazandırmaya çalışmaktadır. Bunu gerçekleştiren Türkçe ders kitapları (1. kitap ve 2. kitap) ve Türkçe Dersi Öğretim Programlarının (TDÖP) kaynak olarak kullanıldığı söylenebilir. Ders kitapları ve Türkçe Dersi Öğretim Programları ana dili gelişimini etkin şekilde sağlayabilmek için zamanla revize edilebilir ya da yaklaşım açısından köklü değişikliklere uğrayabilir. Teknolojinin günümüz eğitim sistemine sunduğu katkı ve destek kapsamında da gerek Türkçe ders kitapları gerekse TDÖP'lerinde çeşitli değişiklikler olduğu öngörülmektedir.

Bu öngörüler kapsamında bakıldığında Güneş'e (2013) göre Atatürk döneminde (1924, 1926, 1930, 1936 yıllarında) uygulanan İlk Mektep Programlarında Türkçe öğretimi üzerinde hassasiyetle durulmuştur (Demir ve Yapıcı, 2007). Atatürk'ten sonraki dönemde yer alan 1948, 1968 ve 1981 programlarında davranışçı yaklaşım temel alınmış ve Türkiye'de yaklaşık altmış yıl bu yaklaşımla hareket edilmiştir. 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programında çeşitli temel becerilere yer verilmiştir. 2015 ve 2017 programı aynı yıl içinde sahaya koyulmuş fakat yapılandırıcı yaklaşımla pek ilişkilendirilememiştir. 2019 TDÖP ile birlikte yapılandırıcı yaklaşımla dil öğretimine geçilmiştir. Günümüz 2024 Maarif Modeli TDÖP'ün yapılandırıcı yaklaşım doğrultusunda tasarlandığı söylenebilir. Tüm bu eğitim programları ve eğitim felsefelerine bakıldığında 2005 TDÖP ve yapılandırmacı eğitim felsefesinin işe koşulması ile birlikte teknolojinin eğitim hayatına dâhil edilmeye başlandığı söylenebilir. Fakat Türkçe öğretiminde teknolojiyi kullanımının yoğun olarak 2024 Maarif Modeli TDÖP ile sunulduğu ifade edilebilir.

Tüm ifade edilenler bağlamında süregelen zaman içinde insanların hayatlarını etkileyerek neslin ilgi ve ihtiyaçları (Günay ve Özden, 2022) doğrultusunda Türkçe eğitiminde çeşitli değişikliklere ve iyileştirmelere (Demir ve Yapıcı, 2007) gidilmiştir. Bu değişiklikler kullanılan öğretim programları ve ders kitaplarına yansımıştır. Değişimleri destekleyen unsurlardan birinin de teknoloji olduğu ifade edilebilir.

Teknolojinin bireylerin hayatında yer edinebilmesinin sebebi çağın getirmiş olduğu dinamikler ve insanların yaşamı kolaylaştırma girişimleridir. Buna bağlı olarak Türk Dil Kurumu (TDK), insanların yaşam alanlarının kontrolünü sağlamak ve hızlı değişimlere yönelebilmek amacıyla geliştirdiği çeşitli araç ve gereçlerin tümüne teknoloji demiştir (TDK, 2024). Sağladığı konfor ile birlikte pek çok sahada yer edinen teknolojinin en önemli ve kapsamlı alanlarından biri de eğitim sahası olarak kabul edilebilir. Eğitim sürecinin sağlıklı şekilde yürütülmesi için farklı kavramlar ile birlikte kullanılması gerekir ve ihtiyaç duyulan en önemli kavramlardan biri ise teknolojidir (Özcan ve Şahin, 2021). H. Spencer'e göre eğitim, iyi yaşama olanağı sağlayan faaliyetlerin tümüdür (akt. Celkan, 2018). Bu ifadenin en somut yansıma örneklerinden birinin ise teknoloji kullanımının ders kitapları ve öğretim programlarına yansması olduğu söylenebilir. Bu ifade doğrultusunda teknolojinin öğretimin temel kaynağı olan ders kitaplarında ve öğretim rehberliğinin etkin kılavuzu olan öğretim programlarında kullanımının bireyin eğitimini iyileştirici etkiye neden olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla eğitimin iyi yaşama olanağı sağlayan bir faaliyetinin de teknolojiye dair kullanımlar olduğu ifade edilebilir.

Bilginin yaşantımızdaki her farklılaşmadan hızla etkilenmesi (Gülbahar, 2024) öğrenme faaliyetlerimiz de etkilenmiş ve dolayısıyla öğretim programlarımız da bu etki içerisinde kendine yer bulmuştur. Bireyde yaşantı yoluyla meydana gelen davranış değişikliği (Ertürk, 1975) olarak tanımlanan öğrenmenin temeli eğitim programlarına dayandırılmaktadır. Çünkü eğitim programları bireyler için çizilmiş bir yol, rota gibidir

(Akpınar, 2015). Bireyin ihtiyaçları kapsamında şekillendiği söylenebilir. Böylece eğitim programının içeriğini oluşturan unsurlar bireyin deneyimlerini yeniden yapılandıran dizinlerdir (Elliot,1983; akt. Akpınar, 2015). Bu dizinler okul içinde ve dışında bireye davranış kazandırırken kullanılan ve dersin öğretimini içeren tüm etkinlikleri (Akçay ve Kardeş, 2019) kapsar ve bunun da öğretim programlarını oluşturduğu söylenebilir. Öğretmen ya da araç gereçlerin öğrencinin öğrenmesine eşlik ettiği süreç (Alpar vd., 2007) olarak kabul edilen öğretimler ise bu programlar neticesinde şekillendirilir. Bireylere eşlik eden araç gereçlerin içerisinde en önemlilerinden biri teknolojik unsurlar olup bu unsurlar eğitim teknolojilerini beraberinde getirmektedir. Bununla ilişkili olarak eğitim teknolojileri, "öğretilcek etkinliklerin bireyselleştirilmesi, eğitimin uygulanma sürecini düzenlemek, bilimsel araştırmalardan faydalanmak, öğretim programlarından etkili şekilde faydalanabilmek, öğretmenin verimliliğini artırmak, çevre faktörlerini düzenlemek ve kontrolünü sağlamak" (Alpar vd., 2007, s.25) gibi amaçları içermektedir.

Öğretim teknolojisi terimi eğitim teknolojisi ifadesine eş olarak kullanılmaktadır (Narlıkaya ve Demir, 2024). Eğitim teknolojisi öğretmen ve öğrencilere daha özgür bir alan açıp sağlıklı şekilde yaratıcı olanaklar sunmanın yanı sıra serbesti, birinci kaynaktan bilgi, fırsat eşitliği ve kalite, bireysel eğitim, üretken eğitim ve hızlı öğrenme (Dinçel ve Savur, 2019) gibi işlevler sunmaktadır. Günümüze kadar uygulanmış olan öğretim programlarının genelinde bu olanaklardan yararlanılmaya çalışılmıştır. Çünkü teknoloji kuramsal bilgilerin uygulamasını yapan bir yöntemdir ve bu yöntemle fonksiyonel yapılar geliştirilebilmektedir (Alkan, 2019).

Türkçe eğitiminde de dil ediniminde öğretim teknolojisi kullanım gelişimini sağlamak için ders kitapları ana materyaller olarak kullanılmaktadır. Ders kitaplarında temalara bağlı olarak *anahtar kavramlar, etkinlikler, üretim zamanı* bölümünde yer alan ölçütler ve *kontrol noktası* bölümü içerisinde bulunan oyunlar ve etkinlikler ile birlikte kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri bulunmaktadır. Bu noktada 2024 Maarif Modeli TDÖP'te yer alan teknoloji unsurları ve 2024 Türkçe ders kitaplarına teknoloji kavramının yansımaları oldukça önem taşımaktadır. Nitekim Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli farklılaşan dünya şartlarına uyum sağlayarak belirli hedefler doğrultusunda ilerlemek için üst düzey düşünme becerilerini kullanıp bireylerin tüm becerilerde yetkinliğe erişerek (MEB, 2024) yetişmesini amaçlamaktadır. Bu amaçla birlikte öğretim programlarının içerisinde değişmesi ve gelişmesi hedeflenen yetkinlikler arasında bulunan en önemli ve güncel unsurlardan biri ise teknoloji olarak kabul edilebilir.

Alanyazına bakıldığında ders kitapları; değerler eğitimi (Çiftçi ve Çiftçi, 2024), öykülerin dilsel ve görsel bağlamı (Doğan ve Samur, 2024), görsel tasarım (Yağcı ve Şahin, 2024), kök değerler (Sarıkaya ve Yavuz, 2023), etkinliklerin nitelik, nicelik ve yeterliliği (Satılmış ve Avcı, 2024), özetleme (Karaoğulları ve Bektaş, 2024), öz denetim değeri (Cin ve Tanrıseven, 2024), okuryazarlık türleri (Kansızoğlu ve Ungan, 2024), okunabilirlik, okuduğunu anlama ve öğrenme güçlüğü (Ceylan ve Kırıcı, 2024) gibi bağlamlarda incelenmiştir. Bu çalışmalar 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı kapsamında oluşturulmuştur. Teknoloji kullanımına ilişkin olarak ise alanyazında Türkçenin ana dil ve yabancı dil olarak öğretiminde teknoloji kullanımı (Çelebi, 2022), Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı (Gülbahar, 2024), Türkçe yeterlilik ve becerilerini ölçme ve değerlendirmede (Toffler, 2024) teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiği (Yürektürk ve Coşkun, 2020), öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanma tutumları (Şahin ve Namlı, 2019), dijital öğrenmenin Türkçe öğretimine yansımaları (Toffler, 2024), teknoloji kullanımı ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki (Gökçe vd., 2024), Türkçe öğretmenlerinin dijital materyal tasarımı yeterlikleri (İskender vd., 2023), Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm (Arslan, 2024), Türkçe eğitiminde sanal gerçekliğin kullanımı (Ayten, 2024), Maarif Modeli ortaokul Türkçe dersi öğretim programının dijital okuryazarlık açısından incelenmesi (Banaz, 2024), etkileşimli öğrenme araçlarının kullanımı (Süğümlü, 2024) Türkçe eğitiminde web 2.0 araçlarının kullanımı (Kansızoğlu, 2024) ve dijital çağda Türkçe eğitimi (Güneş, 2024) gibi çalışmaların olduğu görülmektedir.

2024 yılında teknoloji ile ilgili Maarif Modeli TDÖP'e dair yapılan çalışmalarda öğretim programı dijital okuryazarlık bağlamında ele alınmış içerisinde teknolojiyle ilgili kavramsal betimlemelere (Banaz, 2024) yer verilmiştir. Fakat alanyazında 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli TDÖP ve 2024 Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojiye yönelik ifadelerin kullanımını inceleyen herhangi bir çalışma tespit edilmemiştir. Tüm bu tespitler doğrultusunda bu çalışmanın 2024 Maarif Modeli TDÖP'nin genelinde ve 2024 Türkçe ders kitaplarında yer alan tema ve ortak bölümlerde (*anahtar kavramlar, etkinlikler, üretim zamanı, kontrol noktası*) teknoloji ve teknolojiyle ilgili kavramların ne şekilde yer aldığını görmek ve incelenen kaynaklar arasında ifade edilen teknolojiye dair farklı unsurların tespitini gerçekleştirmek adına önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada teknoloji ve teknolojiyle ilgili kavramların 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında nasıl yer aldığının incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda alt amaçlar şu şekilde ifade edilebilir:

- 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programının teknoloji kavramının kullanımı nasıldır?
- 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenim çıktılarında teknoloji kavramının kullanımı nasıldır?
- 2024 Maarif Modeline uygun hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında teknoloji kavramının kullanımı nasıldır?
- 2024 Maarif Modeline uygun hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan temaların “*anahtar kavramlar, etkinlikler, üretim zamanı, kontrol noktası*” bölümlerinde teknoloji kavramının kullanımı nasıldır?

2. Materyal ve Metot

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma materyali, veri toplama süreci, verilerin analizi ve geçerlik güvenirlik başlıklarına değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Teknoloji ve teknolojiyle ilgili kavramların 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 MEB 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışma nitel araştırma ilkelerine göre yapılmıştır. Yorumlayıcı ve post modern bilim felsefelerini temel alan (Sönmez ve Alacapınar, 2016) nitel araştırma, olguya duyulan entelektüel ilginin sistematikçe araştırılmasıdır (Merriam, 2018). Bu çalışmada 5. sınıf ders kitaplarının ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının incelenmesinin amaçlandığı doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Doküman incelemesi, görsel ve yazılı materyallerin incelenmesi (Sönmez ve Alacapınar, 2016), araştırılan olguya dair detaylı bilgi edinilmesi (akt. Sak, 2021) için kullanılan nitel araştırma tekniğidir. Çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Büyüköztürk'e (2016) göre içerik analizi ile araştırmacılar mantıksal analizlerle kavramların anlamlarını ve kurdukları ilişkileri bunların yanı sıra metinlerdeki mesajların çıkarımlarını tespit eder. Bu çıkarımları yaparken metinlerin içeriklerinin irdelenmesi (Sönmez ve Alacapınar, 2016) gerekmektedir.

2.2. Çalışma Materyali

Araştırmada kullanılan veri kaynağını 2024 Maarif Modeline uygun olarak hazırlanan 5. sınıf Türkçe ders kitapları ve 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. 5.sınıf Türkçe ders kitapları “1. Kitap” ve “2. Kitap” şeklinde eğitim sürecinde aktif olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla araştırma kapsamında çalışmanın materyali, “2024 5. sınıf Türkçe ders kitapları” şeklinde ifade edilmiştir. Bu kaynaklar kapsamında teknoloji ve teknolojiye ilişkin kavramların tespitinde bulunulmuş ve programda yer alan bulguların ders kitaplarında ne denli yansıtıldığına dair yorumlarda bulunulmuştur.

2.3. Verilerin Toplanma Süreci ve Analizi

Araştırmaya ilişkin veri toplama sürecine yönelik olarak öncelikle araştırmacı 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programını iki kez içerik analizi tekniği ile incelemiştir. İncelemeler neticesinde teknolojiye ilişkin elde edilen kavramları uzman görüşüne sunmuş ve 3 farklı uzmana teyit ettirmiştir. Uzmanlara teyit ettirmenin ardından araştırmacı son kez Türkçe Dersi Öğretim Programını incelemiş ve uzman görüşlerini de ele alarak teknolojiye ilişkin kavram listelerini oluşturmuştur. Veri toplama sürecine ilişkin aynı adımlar Türkçe ders kitaplarına da uygulanmıştır. Araştırmacı öncelikle iki kez içerik analizi ile Türkçe Ders kitaplarını teknolojik kavramlar açısından incelemiş daha sonra uzman görüşlerini almış akabinde ise uzman görüşleri ve tekrar ders kitaplarını inceleme sonrasında teknolojik kavram listelerini oluşturmuştur.

Araştırmacının ve uzmanların incelemesi neticesinde çalışma için veriler 2024 5. sınıf MEB Türkçe ders kitapları ve 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul TDÖP'ten elde edilmiştir. 2024 5. sınıf ders kitaplarında teknolojiye dair *anahtar kavramlar, etkinlikler, üretim zamanı, kontrol noktası* boyutları doğrultusunda toplam 168 kavram tespit edilmiştir. Maarif Modeli TDÖP' te ise teknolojiye yönelik 6 tema altında 71 kavram tespit edilmiştir. Teknolojiye yönelik kavramlar ders kitaplarında tespit edilen 4 boyut ve programda tespit edilen 6 tema altındaki kavramlar doğrultusunda incelenmiştir. Program ve ders kitaplarında

teknolojiye yönelik tespit edilen kavramlar Şekil 1 ve Şekil 5 şeklinde bulgular kısmında gösterilmiştir. Bununla birlikte Tablo 1’de yer verilen 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan öğrenim çıktılarında ise 4 temel beceri içerisinde toplam 4 kademede 36 yerde teknolojik kavram kullanıldığı tespit edilmiştir. 5. Sınıf kapsamında toplam 7 öğrenme çıktısında teknolojiye ilişkin ifadeler bulunduğu görülürken öğrenme çıktılarının ders kitabı etkinliklerine yansımış örnekleri Şekil 2, Şekil 3 ve Şekil 4’te verilmiştir.

2.4. Geçerlilik ve Güvenirlik

Merriam (2018), araştırmaların kavramsal çerçeve oluşumu, verilerin toplanıp analiz edilmesi ve yorumlanarak bulguların oluşturulması aşamalarıyla ilgili önemli kaygıları geçerlilik ve güvenirlilik olarak tanımlamıştır. Araştırmanın geçerliliğinin sağlanması için üç farklı alan uzmanının görüşlerinden yararlanılmıştır.

2.4.1. 2024 Maarif Modeli TDÖP’ün İncelenmesinde Geçerlik ve Güvenirlik

Maarif Modeli TDÖP’te araştırmacı teknolojiye ilişkin kavramları 6 tema altında toplamış (*dijital, elektronik, sosyal medya, web 2.0/ web 3.0 araçları, çoklu ortam tasarımı, reel ortam teknolojisi*) ancak uzman görüşü neticesinde temalarda isim değişikliğine gidilmiştir (*dijital unsurlar, dijital araçlar, sosyal medya, içerik oluşturma, çoklu ortam tasarımı ve reel ortam teknolojisi*). “Dijital” olarak adlandırılan tema *dijital unsurlar*, “web 2.0/ web 3.0 araçları” olarak adlandırılan tema *dijital araçlar* olarak değiştirilmiş “elektronik” teması diğer temalarla ilişkili olabileceğinden tamamen kaldırılarak tema altında yer alan 4 kavram diğer temaların ilişkili yerlerine aktarılmıştır.

İçerik oluşturma teması eklenmiş *sosyal medya ve reel ortam teknolojisi* temalarında görüş birliğine varılmıştır. Uzlaşılan 6 tema iki farklı uzmana teyit ettirilmiştir. Uzlaşılan 6 tema içerisindeki kavramların tespiti için araştırmacı iki kez içerik analizi yapmıştır. TDÖP’te ilk kez tespit ettiği 68 kavrama ikinci analizde 6 yeni kavram daha eklemiştir (*basılı reklamlar, broşürler, dijital slayt sunumları, e-kitap, resimli kitaplar, gazeteler*). Eklenen kavramlar TDÖP içerisinde yer alan “çoklu ortam tasarımı” başlığı altından ilave edilmiştir. Böylece araştırmacının TDÖP’te tespit ettiği kavram sayısı 74 olmuştur. Araştırmacı tarafından tespit edilen kavramlar bir başka uzman tarafından tekrar tespit edilmiştir. Araştırmacının tespit ettiği 74 kavram içerisinde 2 kavram TDÖP’te doğrudan geçmediğine dair ortak kaniya varılarak çıkarılmıştır (*bilgi şöleni, sanal müze*).

Uzman görüşü neticesinde kavramlara 8 yeni kavram daha eklenmiştir (*sanal gezi uygulamaları, dijital bilgi, dijital kaynak, hiper metin, video tasarım platformları, bilgi görseli, çizgi romanlar/grafik romanlar, dijital bağımlılık*). Böylece Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 TDÖP’te yer alan toplam 80 adet teknolojik kavrama ilişkin ifade tespit edilmiştir. Bu kavramların geneline Şekil 1’de yer verilmiştir. Araştırmacı ve uzman tarafından tespit edilen kavramların geçerlilik ve güvenirliliğini sağlamak üzere Miles ve Huberman’ın (1994) formülü kullanılarak TDÖP’te yer alan teknolojiye ilişkin kavram tespitleri arası uyum yüzdesi 0.97 olarak ortaya koyulmuştur.

2.4.2. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesinde Geçerlik ve Güvenirlik

Ders kitaplarında bulunan teknolojiye ilişkin kavramların tespitinde araştırmacı ilk olarak kitapların hepsinde bulunan *anahtar kavram, etkinlikler, üretim zamanı ve kontrol noktası* bölümlerini analiz etmiştir. Kontrol noktası bölümünde ilk olarak 6 kavram tespitinde (*film, teknolojik gelişme, video oyunu, video, çoklu ortam ögesi, arama motoru*) bulunulmuştur. Uzman görüşü neticesinde bu alana biri tekrar eden olmak üzere (*video*) 5 yeni kavram daha eklenmiştir (*e-posta, dijital ortam, video, ses kaydı, yazı dökümü*).

Üretim zamanı bölümüne yönelik araştırmacı ilk analizde 14 kavram tespit etmiştir (*gene ağ, dijital ortam, dijital kaydetme, bilgisayar ortamı, bilgi görseli, tasarım, reklam, dijital ortam, kamu spotu, çoklu ortam ögesi, dijital topluluk, e-posta, sunu, dijital ortam*). Uzman görüşü neticesinde tespit edilen 14 kavram içerisinde 2 tanesinin (*dijital kaydetme ve tasarım*) çalışmanın kavramsal amacına hitap etmediği düşünülerek çıkarılmasına karar verilirken 4 kavram [*çoklu ortam (ses, müzik, geçiş efektleri)*] fikir birliğiyle üretim zamanı bölümüne eklenmiş ve toplam 16 kavram (*gene ağ, dijital ortam, bilgisayar ortamı, bilgi görseli, reklam,*

dijital ortam, kamu spotu, çoklu ortam ögesi, dijital topluluk, e-posta, sunu, dijital ortam, çoklu ortam (ses, müzik, geçiş efektleri) tespit edilmiştir.

Anahtar kavramlar bölümünde tespit edilen 4 kavramda (dijital eğitici oyunlar, içerik oluşturma, çoklu ortam ögesi, sözlü sunum) herhangi bir değişikliğe gidilmeyerek ortak kaniya varılmıştır. Etkinlikler bölümünün kavram tespitinde araştırmacı önce tüm etkinlikleri tarayarak genel kavram tespitinde bulunmuştur. Uzman görüşü neticesine elde edilen genel kavramların etkinliklerin belirli ortak başlıkları neticesinde ifade edilmesine karar verilmiştir. Böylece etkinlikler *metin öncesi (keşif zamanı)*, *dinleme, konuşma, okuma, yazma, metin sonrası (bu görev bizim)* ve *etkileşimli içerik* şeklinde ifade edilmiş bu kısımlarda yer alan teknolojik kavramların genel görüntüsüne Şekil 5'te yer verilirken kavramların etkinlik bazında detaylandırılmasına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Son olarak anahtar kavramlarda 4, etkinliklerde 139, üretim zamanı bölümünde 14, kontrol noktasında 11 olmak üzere teknolojik kavramların ders kitaplarında toplam 170 yerde geçtiğine dair ortak kaniya varılmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılarak ders kitaplarında yer alan kavramlara yönelik tespitler arası uyum yüzdesi 0.98 olarak ortaya koyulmuştur.

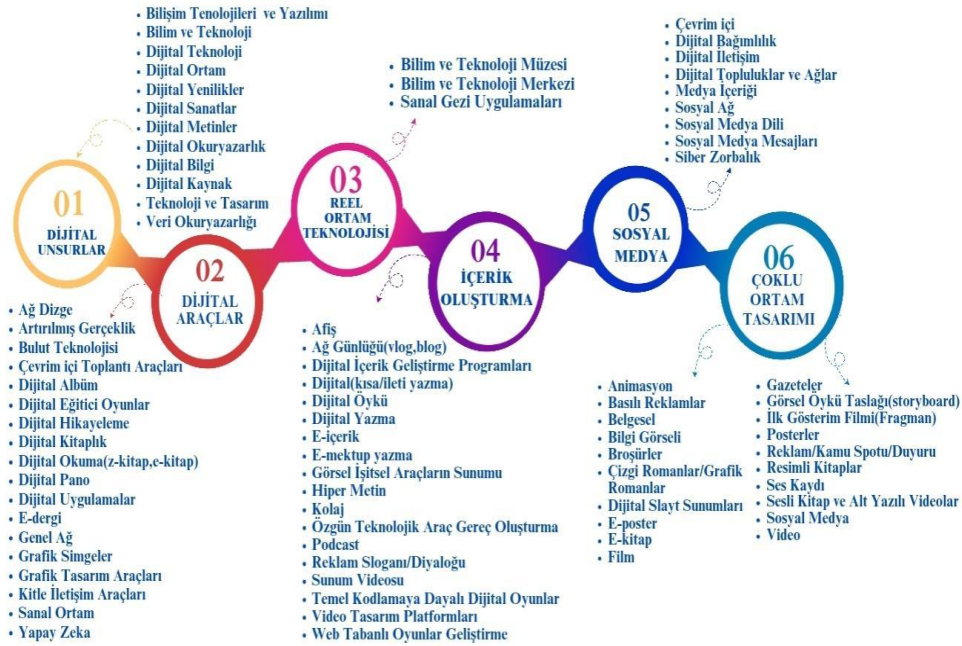
3. Bulgular

Bu bölümde 2024 MEB yayınları 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında ve 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programında teknolojiye dair kavramların tespitine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programında Teknoloji

Şekil 1'de 2024 Maarif Modeli Ortaokul TDÖP' te yer alan teknolojiye ilişkin kavramlar altı boyut altında ifade edilmiştir:

2024 TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ TDÖP'TE BULUNAN TEKNOLOJİK KAVRAMLAR

Şekil 1. 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul TDÖP' te Teknoloji

Verilen altı boyut uzman görüşleri alınarak *dijital unsurlar*, *dijital araçlar*, *sosyal medya*, *içerik oluşturma*, *çoklu ortam tasarımı* ve *reel ortam teknolojisi* şeklinde oluşturulmuştur. Dijital unsurlar boyutunda *bilişim teknolojileri ve yazılımı*, *bilim ve teknoloji*, *dijital teknoloji*, *dijital ortam*, *dijital yenilikler*, *dijital sanatlar*, *dijital metinler*, *dijital okuryazarlık*, *dijital bilgi*, *dijital kaynak*, *teknoloji ve tasarım*, *veri okuryazarlığı* olmak üzere 12 ifade bulunmaktadır. Dijital araçlar boyutunda *ağ dizge*, *artırılmış gerçeklik*, *bulut teknolojisi*, *çevrim*

İçerik toplanti araçları, dijital albüm, dijital eğitici oyunlar, dijital hikayeleme, dijital kitaplık, dijital okuma (z-kitap, e-kitap), dijital pano, dijital uygulamalar, e-dergi, genel ağ, grafik tasarım araçları, kitle iletişim araçları, sanal ortam, yapay zeka, grafik simge olmak üzere 18 ve sosyal medya boyutunda çevrim içi, dijital bağımlılık, dijital iletişim, dijital topluluklar ve ağlar, medya içeriği, sosyal ağ, sosyal medya dili, sosyal medya mesajları, siber zorbalık olmak üzere 9 kavram tespit edilmiştir. İçerik oluşturma boyutunda afiş, ağ günlüğü(vlog, blog), dijital içerik geliştirme programları, dijital(kısa/ileti yazma), dijital öykü, dijital yazma, e-içerik, e- mektup yazma, hiper metin, kolaj, özgün teknolojik araç gereç oluşturma, reklam sloganı/diyaloğu, sunum videosu, temel kodlamaya dayalı dijital oyunlar, video tasarım platformları, görsel işitsel araçların sunumu, web tabanlı oyunlar geliştirme, podcast olmak üzere 18 kavram bulunurken çoklu ortam tasarımı boyutunda basılı reklamlar, bilgi görseli, broşürler, çizgi romanlar/grafik romanlar, dijital slayt sunumları, e-poster, e-kitap, gazeteler, görsel öykü taslağı (storyboard), posterler, resimli kitaplar, sosyal medya, ilk gösterim filmi(fragman), film, belgesel, reklam/kamu spotu/duyuru, animasyon, sesli kitap ve alt yazılı videolar, ses kaydı, video olmak üzere 20 kavram bulunmaktadır. Reel ortam teknolojisi boyutunda bilim ve teknoloji müzesi, bilim ve teknoloji merkezi, sanal gezi uygulamaları olmak üzere 3 adet teknolojik kavram oluşturulan boyutlarla ilişkilendirilmiştir. Bu ilişkilendirme uzman görüşleri alınarak ortak kanılar ile ortaya koyulmuştur. Toplam 80 adet teknolojiye ilişkin kavram tespit edilmiştir.

3.2. 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı Öğrenim Çıktılarında Teknoloji

2024 TDÖP’ te 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda sarmal şekilde bulunan “öğrenim çıktıları” teknolojiye yönelik kavramlar Tablo 1’de ifade edilmiştir:

Tablo 1. 2024 TDÖP’ te Bulunan Öğrenim Çıktılarında Teknolojiye Yönelik Kavramlar

Beceriler	5. sınıf T.D.5.1	6. sınıf T.D.6.1	7. sınıf T.D.7.1	8. sınıf T.D.8.1	Teknolojik Kavramlar
					Materyal seçiminde teknoloji
Dinleme/İzleme	T.D.5.19	T.D.6.19	T.D.7.20	T.D.8.20	Söz varlığını geliştirmede teknoloji
	T.D.5.20	T.D.6.20	T.D.7.21	T.D.8.21	Çoklu ortam öğeleri
			T.D.7.24	T.D.8.24	Medya içeriğini değerlendirme
Konuşma	T.K.5.6	T.K.6.6	T.K.7.6	T.K.8.6	Çoklu ortam öğeleri
Okuma	T.O.5.21	T.O.6.21	T.O.7.21	T.O.8.21	Söz varlığını geliştirmede teknoloji
			T.O.7.25	T.O.8.25	Basılı ve dijital metinleri değerlendirebilme
Yazma	T.Y.5.1	T.Y.6.1	T.Y.7.1	T.Y.8.1	Yazma sürecinde teknoloji
	T.Y.5.6	T.Y.6.6	T.Y.7.6	T.Y.8.16	Çoklu ortam öğeleri
Toplam	7	7	9	9	9 kavram 32 yerde geçmektedir.

Tablo 1’e bakıldığında *dinleme/izleme* becerisi altında 5.sınıflara yönelik 3 farklı kazanımda (T.D.5.1, T.D.5.19, T.D.5.20) teknolojik kavramla ilişkili ifadelerin bulunduğu görülmektedir. Bu kapsamda 5. sınıf dinleme/izleme becerisine yönelik olarak teknolojik kavram ifadesinin geçtiği öğrenme çıktıları materyal seçimi, söz varlığının geliştirilmesi ve çoklu ortam öğelerinin kullanılması şeklinde yer almaktadır. 5. sınıflara yönelik *konuşma becerisi* kapsamında bir öğrenim çıktısının (T.K.5.6) bulunduğu ve yine çoklu ortam

öğelerinde teknoloji kullanımını yansıttığı görülmektedir. 5. sınıf *okuma becerisine* yönelik öğrenim çıktılarında bir kazanım yer almakta (T.O.5.21) ve söz varlığını geliştirmeye yönelik teknoloji kullanımıyla ilişkili olduğu söylenebilmektedir. 5. sınıf *yazma becerisine* ilişkin olarak 2 öğrenim çıktısının olduğu (T.Y.5.1 T.Y.5.6), bu öğrenim çıktılarının ise yazma sürecinde teknolojiyi ve çoklu ortam öğeleri kullanımını yansıttığı görülmektedir. Yani 5. sınıf öğrenme çıktıları içerisinde toplam 7 öğrenme çıktısında 4 farklı nitelikte teknoloji ve teknolojiye ilişkin ifadelerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu ifadelere bağlı olarak 5. sınıf öğrenme çıktılarında teknolojiye ilişkin kavramlara dair yönerge ve etkinlik örneklerine *Şekil 2*, *Şekil 3* ve *Şekil 4*'te yer verilmiştir.

- ✓ Eğitim öğretim yılı boyunca yeni öğrendiğiniz kelime veya kelime gruplarını anlamlarıyla yazacağınız bir defter oluşturunuz. Defterinizi oluştururken basılı veya çevrim içi sözlük ve başvuru kaynaklarından yararlanınız.

Şekil 2. Oyun Dünyası Teması Oyun Durdu! (Dinleme/İzleme) Metni T.D.5.19 Öğrenme Çıktısı Örneği

11. ETKİNLİK

a. "Bu Görev Bizim" bölümünde verilen görevle ilgili hazırladığınız çoklu ortam öğeleriyle "Sağlıklı Hayatın Sırları"nı anlattığınız bir konuşma yapınız. Konuşmanızı yaparken aşağıdaki yönergelere dikkat ediniz.

Şekil 3. Sağlıklı Yaşıyorum Teması Haydi Doğa Yürüyüşüne! Metni T.K.5.6 Öğrenme Çıktısı Örneği

- b. Aşağıdaki görselde verilen iki çocuk arasında geçen ve çevreye karşı sorumluluğu konu alan bir diyalog yazınız. Bu çalışmada yazma aracı ve ortamını (mektup, e-posta, mesajlaşma ve sosyal medya uygulamaları vb.) siz belirleyiniz. Ayrıca yazışmayı başlatma, sürdürme ve sonlandırma ile ilgili uygun selam ve hitap ifadelerini kullanınız. Yazma çalışmanızın sonunda yazdığınız diyalogu konu ve anlam bütünlüğü açısından gözden geçirerek düzenleyiniz.

Şekil 4. Oyun Dünyası Teması Öğretmenin Sevinci Metni T.Y.5.1 Öğrenme Çıktısı Örneği

3.3. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Teknoloji

Şekil 5' te 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan teknolojiye ilişkin kavramlara yedi boyutta yer verilmiştir:

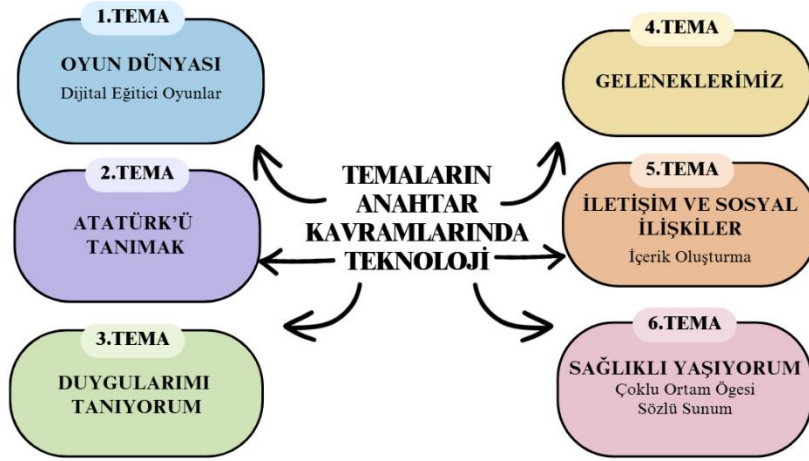

Şekil 5. 2024 5. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Teknoloji

7 boyut Türkçe ders kitaplarının tüm temaları içerisinde yer alan boyutlardan seçilmiştir. Bu bağlamda oluşturulan yedi boyut “dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, metin öncesi (Keşif Yolculuğu), metin sonrası (Bu Görev Bizim) ve etkileşimli içerik” şeklindedir. Dinleme/izleme boyutunda broşür hazırlama, belgesel, çoklu ortam, çizgi film, etkileşimli içerik, film, kısa film, sosyal ağ, video olmak üzere 9, konuşma boyutunda bilgisayar, çoklu ortam öğeleri, çizgi film, film, genel ağ, sinema filmi, teknolojik gelişme, televizyon olmak üzere 9 kavram tespit edilmiştir. Okuma boyutunda belgesel, çizgi film, e-posta, genel ağ, içerik izleme, kısa film, sosyal medya, sosyal ağ olmak üzere 8, yazma boyutunda afiş tasarlama, broşür, çizgi film, dijital ortam, elektronik posta, film, genel ağ, haber yazısı, mesajlaşma, sosyal medya uygulamaları, televizyon, video olmak üzere 12 kavram olduğu görülmüştür. Metin öncesi (Keşif Yolculuğu) boyutunda çevrim içi sözlük, dijital oyunlar, film, sanal müze, sanal tur olmak üzere 5, metin sonrası (Bu Görev Bizim) boyutunda belgesel, çizgi film, çoklu ortam öğeleri, genel ağ, sanal müze, sosyal ağ olmak üzere 6, etkileşimli içerik boyutunda bilgi görseli ve video olmak üzere 2 adet teknolojik kavram tespit edilmiştir. Yedi boyutta toplam 42 kavram tespit edilmiştir. Boyutların bazılarında yer alan çoklu ortam öğeleri, sanal müze, e- posta, çizgi film, film, genel ağ, sosyal ağ, belgesel, video, televizyon, broşür, kısa film gibi teknolojik kavramların birden fazla boyutta yer aldığı tespit edilmiştir.

3.4. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan Temaların “Anahtar Kavramlar” Bölümünde Teknoloji

5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan temaların “anahtar kavramlar” bölümünde yer alan teknoloji ve teknolojiye ilişkin kavramlar Şekil 6’da gösterilmiştir:

Şekil 6. Anahtar Kavramlar Bölümünde Teknoloji

Şekil 6’da temaların anahtar kavramlar bölümünde 5. sınıf ders kitapları içerisinde Oyun Dünyası, Atatürk’ü Tanımak, Duygularımı Tanıyorum, Geleneklerimiz, İletişim ve Sosyal İlişkiler, Sağlıklı Yaşıyorum olmak üzere toplam 6 tema bulunmaktadır. 6 tema öncesinde her temaya ilişkin verilen anahtar kavramlar içerisinde teknolojiye dair Oyun Dünyası’nda *Dijital ve Eğitici Oyunlar* olarak 1, İletişim ve Sosyal İlişkiler’ de *İçerik Oluşturma* olarak 1, Sağlıklı Yaşıyorum’ da *Çoklu Ortam Ögesi* ve *Sözlü Sunum* olmak üzere 2 adet toplamda ise 4 adet teknolojiye ilişkin kavram tespit edilmiştir. Böylece 1, 5 ve 6. temalarda teknolojiye dair kavramlar bulunurken 2, 3. ve 4. temaların anahtar kavramlar bölümünde teknolojiye dair ifadelerin bulunmadığı görülmüştür.

3.5. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan “Etkinliklerde” Teknoloji

5. Sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan 6 tema kapsamında verilen metinlere yönelik “etkinliklerde” teknoloji ve teknolojiye ilişkin ifadelerin kullanımı *metin öncesi*, *anlama (dinleme/izleme ve okuma)* ve *anlatma (konuşma ve yazma)* becerileri ve *metin sonrası* şeklinde Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. 5. Sınıf Ders Kitabı Etkinliklerinde Yer Alan Teknolojiye Dair Kavramlar

Tema Adı	Etkinliklerde Teknoloji
1. Tema Oyun Dünyası	<p>Oyun Durdu! (Dinleme):</p> <ul style="list-style-type: none">• Metin Öncesi (Keşif Yolculuğu): Dijital oyunlar, Çevrim içi sözlük• Konuşma (1. Etkinlik): Bilgisayar• Okuma (7. Etkinlik): Genel Ağ, E-posta, İçerik izleme, Sosyal medya• Metin Sonrası (Bu Görev Bizim): Belgesel, Kısa film, Çizgi film <p>Topsuz Basketbol Oyunu:</p> <ul style="list-style-type: none">• Metin öncesi (Keşif Yolculuğu): Çevrim içi Sözlük• Konuşma (14. Etkinlik): Sinema filmi, Çizgi film <p>Bir İp Bul, Oyuna Başla!:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yazma (9. Etkinlik): Afiş tasarlama, Broşür• Dinleme (11. Etkinlik): Çoklu ortam (yazı, ses, müzik, video, görsel)• Etkileşimli İçerik [11. Etkinlik (ğ)]: Video (Geleneksel oyunlar)• Yazma (12. Etkinlik): Elektronik posta <p>Öğretmenin Sevinci:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yazma (7. Etkinlik): E-posta, Mesajlaşma, Sosyal medya uygulamaları• Metin sonrası (Bu Görev Bizim): Müzeleri geziyorum <p>Oyuncakların Oyuncağı Olmak (Okuma Keyfi): -</p> <p>Ya İstiklal Ya Ölümlük (İzleme):</p> <ul style="list-style-type: none">• Metin öncesi (Keşif Yolculuğu): Sanal müze, Sanal tur, Film• Yazma [1., 3., 5. (a), 7., 8., 12(c). Etkinlikler]: Film• Konuşma [2., 4., 5. (b, c), 6., 9. Etkinlikler]: Film
2. Tema Atatürk'ü Tanımak	<p>Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar:</p> <ul style="list-style-type: none">• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Belgesel, Kısa film, Çizgi film <p>Gazi Mustafa Kemal ve Sığırtmaç Mustafa: -</p> <p>Atatürk ve Çiftlik:</p> <ul style="list-style-type: none">• Dinleme (8. Etkinlik): Broşür hazırlama <p>Baharda Çiçek Açar, 23 Nisan'da Çocuk (Okuma Keyfi):-</p> <p>Duyularımız:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etkileşimli İçerik: [6. (ç), 7. (b) Etkinlikler]• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Belgesel, Kısa film, Çizgi film
3. Tema Duyularımı Tanıyorum	<p>Her Yüreğe Nakış Gerek:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etkileşimli içerik: 5. Etkinlik (c) <p>Türkiye: -</p> <p>Altı Üstü Bir Yarış (Dinleme): -</p> <p>Dilek Kuşu (Okuma Keyfi): -</p> <p>Nasreddin Hoca:</p> <ul style="list-style-type: none">• Konuşma [9. Etkinlik(b)]: Genel Ağ• Dinleme/İzleme(10. Etkinlik): Çoklu Ortam• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Genel Ağ, Sosyal Ağ, Belgesel, Kısa film, Çizgi film
4. Tema Geleneklerimiz	<p>Bugün Bayram (İzleme):</p> <ul style="list-style-type: none">• Yazma [1., 3., 4. (b), 6.Etkinlikler]: Çizgi film, Film (3)• Konuşma (2., 10. Etkinlikler): Film, Video• Etkileşimli içerik: [6. (c),8.(d)Etkinlikler]• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Genel Ağ <p>Misafir Odası:</p> <ul style="list-style-type: none">• Konuşma [7. Etkinlik(ç)]: Etkileşimli İçerik <p>Çömlekçilik:</p> <ul style="list-style-type: none">• Konuşma (7. Etkinlik): Teknolojik gelişme• Dinleme/İzleme (11. Etkinlik): Çoklu Ortam <p>Kırık At (Okuma Keyfi): -</p>

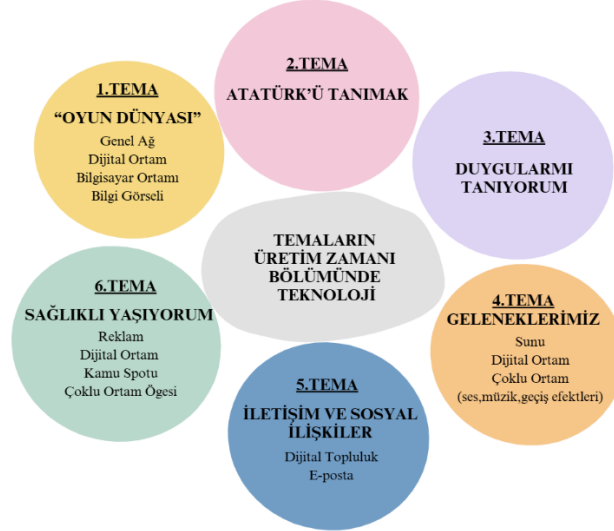
	<p>Ev:</p> <ul style="list-style-type: none">• Yazma (3. Etkinlik): Televizyon• Etkileşimli içerik: [5. Etkinlik (d)]
5. Tema İletişim ve Sosyal İlişkiler	<p>Tatlı Günler:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etkileşimli içerik: [(6. Etkinlik (c))] <p>Gülü İncitme Gönül:</p> <ul style="list-style-type: none">• Metin sonu (Bu Görev Bizim)/Okuma& Dinleme/İzleme: Genel ağ, Sosyal ağ, Belgesel, Kısa film, Çizgi film <p>Komşumuz Nergis Teyze "Çiçek Dayanışması" (Dinleme):</p> <ul style="list-style-type: none">• Yazma (8.Etkinlik): Dijital ortam, E-posta• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Çoklu ortam öğeleri (ses, video, grafik, resim) <p>Herkes Önemli (Okuma Keyfi):-</p> <p>Haydi Doğa Yürüyüşüne!:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etkileşimli içerik:[4.Etkinlik(b)]• Dinleme/İzleme [8. Etkinlik (b), (c), (d)]: Çoklu ortam dosyası, Çizgi film (2)• Yazma [10. Etkinlik (a)]: Afiş, Haber yazısı, Broşür, Sosyal medya mesajları• Konuşma (11. Etkinlik): Çoklu ortam öğeleri (fotoğraf, video, görsel)• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Çoklu ortam öğeleri (fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, ses kaydı , müzik, video)
6. Tema Sağlıklı Yaşıyorum	<p>Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?:</p> <ul style="list-style-type: none">• Dinleme/İzleme (7. Etkinlik): Film• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Çoklu ortam öğeleri (fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, sanal gezi uygulamaları, ses kaydı, müzik, video) <p>Benim Zamanım-Okçuluk (İzleme):</p> <ul style="list-style-type: none">• Dinleme/İzleme (1.,2.,4.,5.,6.,7.,8.,9. Etkinlik): Çoklu Ortam Ögesi• Dinleme-İzleme (3. Etkinlik): Çoklu Ortam(görselleştirme stratejisi)• Metin sonu (Bu Görev Bizim): Çoklu Ortam Öğeleri ((fotoğraf, resim, tablo, grafik, harita, sanal gezi uygulamaları, ses kaydı, müzik, video) <p>Obezite:</p> <ul style="list-style-type: none">• Etkileşimli içerik [7.Etkinlik(c)]: Bilgi görseli• Etkileşimli içerik: [8.Etkinlik(b)]• Dinleme/İzleme: (11.,12.Etkinlikler): Çoklu ortam öğeleri <p>Atlı Cirit (Okuma Keyfi):-</p>
Toplam	77 etkinlik içerisinde 139 defa teknolojiye ilişkin kavram kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 2' de verilmiş olan etkinlikler kategorisinde tespitlerin daha kontrollü şekilde sağlanıp ifade edilebilmesi için 6 temanın genelinde yer alan Metin Öncesi (Keşif Yolculuğu), Dinleme/İzleme, Konuşma, Okuma, Yazma, Etkili İletişim ve Metin Sonrası (Bu Görev Bizim) başlıkları altında hangi etkinliklerde hangi teknolojiye ilişkin kavramların geçtiği ifade edilmiştir. Araştırmada "etkinlikler" kategorisinde Oyun Dünyası teması içerisinde yer alan 5 metnin 12 adet etkinliğinde 27 [Dijital Oyunlar, Çevrim İçi Sözlük(2), Bilgisayar, Genel Ağ, E-posta(3), İçerik izleme, Sosyal Medya, Belgesel, Kısa Film, Çizgi Film(2), Sinema Filmi, Afiş Tasarlama, Broşür, Çoklu Ortam (yazı, ses, müzik, video, görsel), Video(Geleneksel Oyunlar),Mesajlaşma, Sosyal Medya Uygulamaları, Sanal Müze (Müzeleri Geziyorum)], Atatürk'ü Tanımak teması içerisinde yer alan 5 metnin 15 adet etkinliğinde 19 [Sanal Müze, Sanal Tur, Film(13),Belgesel, Kısa film, Çizgi film, Broşür Hazırlama], Duygularımı Tanıyorum temasında yer alan 5 metnin 4 adet etkinliğinde 6 [Etkileşimli İçerik(3), Belgesel, Kısa film, Çizgi film], Geleneklerimiz temasında yer alan 5 metnin 15 adet etkinliğinde 16 [Çoklu Ortam, Genel Ağ(3), Sosyal Ağ, Belgesel, Kısa film, Çizgi film(2), Film(4), Video, Etkileşimli İçerik(2)], İletişim ve Sosyal İlişkiler temasında yer alan 5 metnin 7 adet etkinliğinde 15[Televizyon, Etkileşimli İçerik(2), Genel Ağ, Sosyal Ağ, Belgesel, Kısa film, Çizgi film, Dijital Ortam, E-posta, Çoklu Ortam Öğeleri(ses, video, grafik, resim)], Sağlıklı Yaşıyorum temasında yer alan 5 metnin 24 adet etkinliğinde 56[Etkileşimli İçerik(3), Bilgi Görseli, Çoklu Ortam Dosyası, Çizgi film(2), Afiş, Haber yazısı, Broşür, Sosyal Medya Mesajları, Çoklu Ortam Öğeleri(15)(fotoğraf(4), resim(3), tablo(3), grafik(3), harita(3), sanal gezi uygulamaları(2), ses

kaydı(3), müzik(3), video(4), görselleştirme stratejisi, görsel] olmak üzere metinlere yönelik 77 adet etkinlik içerisinde toplam 139 defa teknolojiye ilişkin kavrama yer verildiği tespit edilmiştir.

3.6. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan “Üretim Zamanı” Bölümünde Teknoloji

5. sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan “üretim zamanı” bölümünde teknoloji ve teknolojiye yönelik ifadeler Şekil 7’de gösterilmiştir:

Şekil 7. Üretim Zamanı Bölümünde Teknoloji

Şekil 7 kapsamında araştırmada “üretim zamanı” kategorisi Oyun Dünyası teması içerisinde 4 (*Genel Ağ, Dijital Ortam, Bilgisayar Ortamı, Bilgi Görseli*), Geleneklerimiz temasında 6 (*Sunu, Dijital Ortam, Çoklu Ortam (ses, müzik, geçiş efektleri)*), İletişim ve Sosyal İlişkiler temasında 2 (*Dijital Topluluk, E-posta*), Sağlıklı Yaşıyorum temasında 4 (*Reklam, Dijital Ortam, Kamu Spotu*) olmak üzere teknolojiye ilişkin toplam 16 kavram tespit edilmiştir. Böylece üretim zamanı kategorisinde 1., 4., 5. ve 6. temalarda teknolojiye dair kavramlar yer alırken 2. ve 3. temalarda teknolojiye ilişkin herhangi bir kavram tespit edilmemiştir. Şekil 8’de üretim zamanı bölümüne ilişkin görsel örneğine yer verilmiştir.

ÜRETİM ZAMANI

Yazma

a. Tema boyunca öğrendiğiniz geleneksel çocuk oyunları ve bunların kurallarıyla ilgili aşağıdaki yönergeler doğrultusunda bir bilgi görseli oluşturunuz.

- > Genel ağda güvenilir kaynaklardan bilgi görselinin ne olduğuna dair bir araştırma yapınız. Bilgi görseli örneklerini inceleyiniz.
- > Dijital ortamları kullanırken kişisel bilgilerinizin başkalarının eline geçmemesi konusunda hassas davranınız.
- > Tema boyunca adları anılan çocuk oyunları ve özelliklerini belirleyiniz.
- > Belirlediğiniz oyunların hepsi ya da bazıları için görseller bulunuz.
- > İncelediğiniz bilgi görsellerini model alarak bilgisayar ortamında bilgi ve görselleri uygun şekilde bir araya getirip kendi tasarımınızı yapınız. Tasarım sırasında büyüklerinizden destek alınız.
- > Tasarımda kullandığınız bilgi ve görsellerin kaynaklarına çalışmanızda yer veriniz.
- > Çalışmanızı yaparken yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat ediniz.
- > Tasarladığınız bilgi görselinin baskısını alabilir ya da bilgi görselini dijital olarak kaydedebilirsiniz.
- > Atölye çalışmanızı öğretmeninizin verdiği sürede tamamlamaya özen gösteriniz.

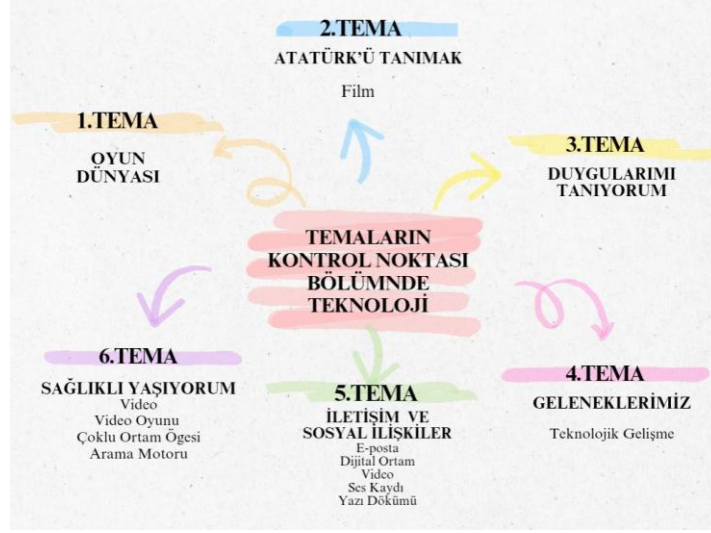
b. Yaptığınız çalışmayı aşağıdaki ölçekte verilen ölçütlere göre değerlendiriniz. Ölçeğin sonuçlarından hareketle güçlü yönlerinizi belirleyiniz. Geliştirilmesi gereken yönlerinizi öğretmeninizin geri bildirimleriyle sonraki yazma etkinliklerinizde geliştirmeye çalışınız.

Ölçütler	Evet	Kısmen	Hayır
Hazırlık öncesi genel ağ araştırması yaptım.	☐	☐	☐
İlgimi çeken oyunları ve onların özelliklerini araştırdım.	☐	☐	☐
Araştırmaları sırasında bilgi güvenliği konusunda dikkatli davrandım.	☐	☐	☐
Noktalama ve yazım kurallarına dikkat ederek yazdım.	☐	☐	☐
Yazımda önceki bilgilerimden de yararlandım.	☐	☐	☐
Temada yeni öğrendiğim kelime ve kelime gruplarını yazımda kullandım.	☐	☐	☐
Atölye çalışmamı öğretmenimin verdiği süre içinde tamamladım.	☐	☐	☐
Yazımda bilgi ve görselleri bir arada uygun bir şekilde kullandım.	☐	☐	☐
Yazımda yararlandığım bilgi ve görsellerin kaynaklarına yer verdim.	☐	☐	☐

Şekil 8. Üretim Zamanı

3.7. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Kullanılan “Kontrol Noktası” Bölümde Teknoloji

5. sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılan “kontrol noktası” bölümündeki teknoloji ve teknolojiye yönelik ifadeler Şekil 9’da gösterilmiştir:

Şekil 9. Kontrol Noktası Bölümünde Teknoloji

Şekil 9, 5. sınıf ders kitabı kontrol noktası bölümünde yer alan teknolojiye dair kavramları göstermektedir. Araştırmada “kontrol noktası” kategorisinde Atatürk’ü Tanımak temasında 1 (*Film*), Geleneklerimiz temasında 1 (*Teknolojik Gelişme*), İletişim ve Sosyal İlişkiler temasında 5 (*E-posta, Dijital Ortam, Video, Ses Kaydı, Yazı Dökümü*), Sağlıklı Yaşıyorum temasında 4 (*Video, Video Oyunu, Çoklu Ortam Ögesi, Arama Motoru*) olmak üzere toplam 11 tane teknolojiye ilişkin kavram tespit edilmiştir. Böylece kontrol noktası kategorisinde 2, 4, 5, 6. temalarda teknolojiye dair kavramlar yer alırken 1 ve 3. temalarda teknolojiye ilişkin herhangi bir kavram tespit edilmemiştir. Şekil 10’da kontrol noktası bölümüne ilişkin görsel örneğine yer verilmiştir.

KONTROL NOKTASI

VIDEO OYUNU BAĞIMLILIĞI HASTALIK OLARAK KABUL EDİLDİ

Dünya Sağlık Örgütü tarafından geçtiğimiz haziran ayında güncellenen Uluslararası Hastalık Sınıflandırması'na video oyunu oynama bozukluğu eklendi.

(-)

Video oyunu oynama bozukluğu, video oyunların çevrimiçi veya çevrimdışı ortamda sürekli ve tekrarlayan şekilde oynanması olarak tanımlanıyor. Video oyunu oynama ile ilgili davranışlar (örneğin oyun oynama süresi, sıklığı, başlama ve sonlandırma) kontrol edilemiyorsa, video oyunu oynamaya günlük aktivitelerden ve günlük yaşamda ilgi duyulan diğer uğraşlardan daha fazla öncelik veriliyorsa, olumsuz sonuçlar ortaya çıkmasına rağmen video oyunu oynamaya devam ediliyorsa ve oynama sıklığı artıyorsa video oyunu oynama bir hastalık olarak kabul ediliyor. Bu belirtiler 12 ay ve daha fazla süredir görülüyorsa video oyun oynama bozukluğu tanısı konulabilir.

Video oyunu oynama bozukluğu bir bağımlılık türü olarak nitelendiriliyor. Video oyununu oynarken veya oyun sonunda kazanılan ödül ve hissedilen tatmin duygusunun, beyinde dopamin (sinir hücreleri arasında iletişimi sağlayan kimyasal bir madde) salgılanmasını tetikleyerek bağımlılığa neden olduğu düşünülüyor.

Uzun süreli video oyunu oynamak bağımlılığın yanı sıra farklı sağlık problemlerine neden olabilir. Bilgisayar, tablet, telefon ve oyun konsolu kullanarak uzun saatler boyunca video oyunu oynamak görme kusurlarına; el bileği, boyun ve omurgadaki eklemlerde hasarlara; uyku problemlerine; sosyal iletişim becerilerinde bozukluklara ve vücuttaki toplardamarlarda uzun süre hareketsiz kalma nedeniyle oluşan kan pıhtısının akciğer damarlarını tıkanması sonucu ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir.

M. Bünyamin YILDIRIM
(Kısaltılmıştır)

1. Aşağıda okuduğunuz metinden alınan bazı kelimelerin anlamı verilmiştir. Anlamı verilen kelimelerin ne olduğunu tahmin ederek yazınız. Boşta kalan anlamı karşılayan kelimeyi metinden bulup yazınız.

video	tanı	bağımlılık
	Manyetik bantlar üzerinde yer alan veya sayısal olarak derlenmiş hareketli resimler dizisi.	
	Hastalığın ne olduğunu araştırıp ortaya koyma; tanılama, teşhis.	
	Bir şeye veya bir kimseye bağlı olma durumu.	
	Etkinlik.	

Şekil 10. Kontrol Noktası

Bu bağlamda ders kitaplarında ortak yer alan temalar, etkinlikler, üretim zamanı ve kontrol noktası kategorileri içerisinde teknolojiye ilişkin toplam 170 yerde kavram kullanıldığı tespit edilmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Alanyazına bakıldığında geçmiş yıllardaki 2019 TDÖP'e göre 5. Sınıf ders kitaplarının değerlendirmelerinde görsel unsurların öğrencinin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine uygun olmadığına (Doğan ve Samur, 2024) yönelik analizler yapılmıştır. Fakat 2024 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında metinlere yönelik verilen *çoklu ortam öğeleri* neticesinde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazandırmanın daha işlevsel hale getirildiği söylenebilir.

Öğretmenlerin genelinin kendisini öğretimde teknoloji kullanımı konusunda yeterli hissetmedikleri bu duruma ilişkin olarak mevcut teknolojik imkanların kullanılması için motivasyon artırıcı faaliyetlerin hayata geçirilmesi gerektiğine değinilmiştir (Yürektürk ve Coşkun, 2020). Bu ifadeler doğrultusunda 2024 TDÖP'ün son kısmında verilen açıklama ve örnekler öğretmenler için destekleyici niteliktedir. Nitekim 2005 yılı itibarıyla uygulamaya geçilen yapılandırıcı yaklaşım bilginin kalıcılığının öğretmen rehberliğinde yaparak ve yaşayarak sağlanması değerini savunmaktadır (Kana ve Geçgel, 2023).

Çelebi (2022), Türkçenin ana dili ve yabancı dil olarak öğretiminde teknoloji kullanımı ve web araçlarını ele aldığı kitap incelemesi çalışmasında bilgiye hızla ulaşabilmenin ihtiyaç olduğunu kabul etmiş uygun web aracı kullanımının dil öğretiminde eğlenceli bir araç olarak kabul edilip kullanılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda 2024 TDÖP'ün bu web araçlarını kullanmanın eğlenceli bir öğretim aracı olarak öğretmen ve öğrencilere bu yönlendirmeyi sağladığı düşünülebilir. 2024 5. sınıf ders kitaplarının ise bunu karşılamaya yönelik içeriklerle tasarlandığını söylemek mümkün olabilir.

Şimşek (2023), Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımına ilişkin çevrim içi eğitim unsurunu değerlendirirken olumlu olarak öğretmen ve öğrenciler için esneklik sağlayabildiği, yazılı, sesli ve görsel materyallerin etkili kullanımına olanak tanıdığı bunun yanında üç boyutlu uygulamalar dolayısıyla öğrenmenin eğlenceli ve kalıcı hale geldiği ifadelerinde bulunmuştur. Bu ifadeler bağlamında 2024 TDÖP'ün öğretime yönelik oldukça destekleyici bir kapsam sağladığı görülmektedir. Olumsuz olarak öğrenci ve öğretmen dâhil olmak üzere

teknoloji hâkimiyeti ve yeterliliği olmayan bireylerin bu hususta zorlanabileceğini ve yine öğretmenin ders içeriği hazırlama ve tasarlamada güçlükler yaşayabileceğini ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu konu kapsamında verilmiş olan gerek etkinlikler gerekse öğrenme çıktıları kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı resmi sitesinden etkin şekilde kendisini geliştirebilme durumunun bulunduğu söylenebilir.

Yine temaların kök değerlere dağılımı konusunda 5. Sınıf ders kitaplarını incelerken yeterince homojen olmadığı (Sarıkaya ve Yavuz, 2023) tespitinin aksine 2024 5. sınıf Türkçe ders kitaplarına bakıldığında teknolojiye ilişkin *genel ağ, çoklu ortam ögesi, video, e-posta, dijital eğitici oyunlar, belgesel, afiş tasarlama, ses kaydı, sosyal medya, dijital topluluk, kamu spotu, reklam, sosyal ağ, etkileşimli içerik ve dijital ortam* gibi kavramların temalar ve kök değerler doğrultusunda homojenliğin sağlanması doğrultusunda kullanıldığını söyleyebilmek mümkündür. Kullanılmış olan çeşitli *film, sanal gezi* ve geleneklere yönelik olarak kullanılan *etkileşimli içerik videoları* da buna örnek verilebilir.

Etkinliklerin nitelik, nicelik ve yeterliliği çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri üzerinden ders kitaplarının yetersiz ve bağlam dışı olduğu bunun yanı sıra öğrencilerin analiz sentez becerilerinin gelişmediğine (Satılmış ve Avcı, 2024) dair bulgulara yer verilmiştir. 2024 5. sınıf Türkçe ders kitaplarına bakıldığında etkinliklerin teknolojik unsurlar kullanılarak desteklenmesi neticesinde öğrencilerin üst bilişsel becerilerini daha aktif bir şekilde kullanabileceği söylenilebilir.

Nitekim teknoloji kullanımı ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki “Bilişim Teknolojilerinden Yararlanma Ölçeği” kapsamında incelendiğinde (Gökçe vd., 2024) teknoloji kullanımının aynı yaş grubuna dahil öğrenciler arasında farklılık gösterebildiği görülmüştür. Eğitimde bireysel farklılıklar dolayısıyla teknoloji kullanımında da -derslerde yapılan diğer her öğretim etkinliğinin her kişiye hitap etmediği gibi- kimi öğrencilerde olumlu etki uyandırırken kimilerinde olumsuz etki uyandırabileceği söz konusu olabilir.

Bu çalışmada teknoloji ve teknolojiye dair kavramların 2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki yerleri incelenmiştir. Teknoloji ve teknolojiye dair kavramların Türkçe ders kitapları ve 2024 TDÖP genelinde çeşitli ifadelerle bulunduğu tespit edilmiştir.

Buna bağlı olarak 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki teknoloji ve teknolojiye ilişkin kavramların: *broşür hazırlama, belgesel, çizgi film, etkileşimli içerik, film, kısa film, sosyal ağ, bilgisayar, çoklu ortam öğeleri, genel ağ, sinema filmi, teknolojik gelişme, televizyon, video, e-posta, içerik izleme, sosyal medya, afiş tasarlama, dijital ortam, haber yazısı, mesajlaşma, sosyal medya uygulamaları, çevrim içi sözlük, sanal müze, sanal tur, bilgi görseli, dijital eğitici oyunlar, içerik oluşturma, sözlü sunum, video oyunu, arama motoru, ses kaydı, yazı dökümü, bilgisayar ortamı, reklam, kamu spotu ve dijital topluluk* şeklinde olduğu görülmüştür.

2024 Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programındaki teknoloji ve teknolojiye ilişkin kavramların ise: *bilişim teknolojileri ve yazılımı, bilim ve teknoloji, dijital teknoloji, dijital ortam, dijital yenilikler, dijital sanatlar, dijital metinler, dijital okuryazarlık, dijital bilgi, dijital kaynak, teknoloji ve tasarım, veri okuryazarlığı, ağ dizge, artırılmış gerçeklik, bulut teknolojisi, çevrim içi toplantı araçları, dijital albüm, dijital eğitici oyunlar, dijital hikayeleme, dijital kitaplık, dijital okuma(z-kitap, e-kitap), dijital pano, dijital uygulamalar, e-dergi, genel ağ, grafik simgeler, grafik tasarım araçları, kitle iletişim araçları, sanal ortam, yapay zeka, bilim ve teknoloji müzesi, bilim ve teknoloji merkezi, sanal gezi uygulamaları, afiş, ağ günlüğü (vlog, blog), dijital içerik geliştirme programları, dijital(kısa/ileti yazma), dijital öykü, dijital yazma, e-içerik, e-mektup yazma, görsel işitsel araçların sunumu, hiper metin, kolaj, özgün teknolojik araç gereç oluşturma, podcast, reklam sloganı/diyaloğu, sunum videosu, temel kodlamaya dayalı dijital oyunlar, video tasarım platformları, web tabanlı oyunlar geliştirme, çevrim içi, dijital bağımlılık, dijital iletişim, dijital topluluklar ve ağlar, medya içeriği, sosyal ağ, sosyal medya dili, sosyal medya mesajları, siber zorbalık, animasyon, basılı reklamlar, belgesel, bilgi görseli, broşürler, çizgi romanlar/grafik romanlar, dijital slayt sunumları, e-poster, e-kitap, film, gazeteler, görsel öykü taslağı (storyboard), ilk gösterim filmi(fragman), posterler, reklam/kamu spotu/duyuru, resimli kitaplar, ses kaydı, sesli kitap ve alt yazılı videolar, sosyal medya, video ve çoklu ortam tasarımı* şeklinde ele alındığı söylenebilir.

5.sınıf ders kitaplarında 2024 TDÖP ile aynı şekilde ifade edilmiş 15 kavram (*genel ağ, çoklu ortam ögesi, video, e-posta, dijital eğitici oyunlar, belgesel, afiş tasarlama, ses kaydı, sosyal medya, dijital topluluk, kamu spotu, reklam, sosyal ağ, etkileşimli içerik ve dijital ortam*) bulunduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak alanyazında 2024 TDÖP’te teknoloji kavramına ilişkin 80 adet kavram tespit edilirken 5. sınıf ders kitaplarında 168 ayrı yerde teknolojik ibarelerin geçtiği görülmüştür. Bu bağlamda 2024 Maarif Modeli TDÖP ve 2024 MEB Türkçe ders kitaplarının da yapılandırıcı yaklaşım doğrultusunda tasarlandığı ve

teknolojinin daha aktif şekilde kullanılmak üzere oluşturulduğu söylenebilir. Tüm bu ifadeler doğrultusunda 2024 TDÖP'ten önceki TDÖP'lerde teknoloji kullanımına bu kadar yer verilmediği görülmüştür. Bunun yanı sıra ortak kavramlar dâhil olmak üzere MEB 2024 5. sınıf ders kitapları ve 2024 Maarif Modeli TDÖP'ün içerisinde birçok kısımda teknolojinin öğretime dâhil edildiği tespit edilmiştir.

5.Öneriler

- Maarif Modeli doğrultusunda teknolojik kavramlar açısından daha donanımlı hale getirilen TDÖP'ün uygulanabilirliğine ilişkin gözlemler yapılabilir.
- 2024 TDÖP'ün öğrenme çıktılarında dâhil edilen teknolojik ibarelerinin öğrenci başarısına ne derece katkı sağladığına dair çalışmalarda bulunulabilir.
- Teknolojinin içerisine daha fazla dâhil edilmiş olduğu 2024 MEB Türkçe ders kitabının öğretmenler açısından kullanılabilirliğine ilişkin görüşme çalışmalarında bulunulabilir.
- 2019 TDÖP ile 2024 Maarif Modeli TDÖP'te teknolojik unsurların kullanımına dair karşılaştırma çalışması yapılabilir.
- Teknolojiye dayalı uygulamaları aktif şekilde yapabilmek ders içeriğine uyarlayabilmek ve ders tasarımının şemasını oluşturabilmek için öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle daha kontrollü şekilde faaliyet göstermeleri desteklenebilir.

Kaynaklar

- Akpınar, B. (2015). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Data Yayınları.
- Alkan, C. (1974). Eğitim teknolojisi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 7(1), 339-344. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000403
- Alpar, D., Batdal, G., & Avcı, Y. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *HAYEF Journal of Education*, 4(1), 25. <https://shorturl.at/5eSzF>
- Arslan, S. (2024). Türkçe eğitiminde dijital dönüşüm: EBA üzerine bibliyometrik bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö15), 568-591. <https://zenodo.org/record/13825171>
- Ayten, B. K. (2024). Türkçe eğitiminde sanal gerçekliğin kullanımı. *Dijital Çağda Türkçe Eğitimi*, 119. <https://shorturl.at/PK6vG>
- Babayiğit, Ö. (2019). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde öğretim materyali kullanma amaçlarının ve durumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 42-59. <https://izlik.org/JA44MW24LT>
- Bahşi, N., & Gençer, G. (2024). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin 21. yüzyıl becerileri bağlamında incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 394-413. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1433238>
- Banaz, E. (2024). 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dijital okuryazarlık açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 279-290. <https://doi.org/10.48066/kusob.1483671>
- Büyükikiz, K., & Hasırcı, S. (2013). Ana dili öğretiminde konuşma becerisinin yeri/ The importance of speaking skill in mother tongue education. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 57-63. <https://izlik.org/JA45FH59YC>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E.A., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (22. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cebiroğlu, T. (2024). *Okul öncesi Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı*. B. Gülbahar vd. (Ed.). Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı içinde (s. 407-426). Eğitim Yayınevi.
- Celkan H. K. (2018)., *Eğitim sosyolojisi*. Asos Yayınları.
- Ceylan, M., & Kırıcı, A. (2024). Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik ve okuduğunu anlama açısından öğrenme güçlüğü bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(3), 1090-1112. <https://doi.org/10.7884/teke.1485761>
- Cin, A., & Tanrıseven, I. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öz denetim değeri açısından incelenmesi. *The Journal of Social Sciences*, (46), 534-553. <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.42982>
- Çelebi, M. (2022). Türkçenin hem ana dili hem yabancı dil olarak öğretiminde teknoloji kullanımı ve web araçları. *Türkiyat Mecmuası*, 32(2), 787-792. <https://izlik.org/JA62CP94BB>
- Çiftçi, H., & Çiftçi, S. (2024). 5. sınıf Türkçe ders kitabının değerler eğitimi açısından incelenmesi (Anıttepe örneği). *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 12-26. <https://izlik.org/JA33ZJ74MK>
- Demir, A. (2019). *Türkçe öğretmeni adaylarının geri bildirimlerinde teknoloji destekli öğretim ile geleneksel öğretim yönteminin etkisi* (Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi).

- Demir, C., & Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2). <https://izlik.org/JA66RJ45TE>
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı Dil Öğretimi*. Pegem Yayıncılık.
- Dilekçi, A. (2024). Türkçe derslerinde kullanılan yardımcı kaynak kitap ve materyallerin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(2), 483-494. <https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1195984>
- Diñel, B. & Savur, H., (2019). *Türkçe öğretiminde öğretim teknolojileri*. Eğitim Yayınevi.
- Doğan, T., & Samur, A. Ö. İ. (2024). Ortaokul 5 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin dilsel ve görsel bağlamda incelenmesi. *Education and Culture*, 9(27), 475-501. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoec.2837>
- Gökçe, Ş., Ünal, Y., Vural, H., & Orbay, M. (2024). Teknoloji kullanımı ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkinin bazı kümeleme algoritmaları kullanılarak incelenmesi. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(4), 1487-1512. <https://doi.org/10.47495/okufbed.1349897>
- Gülbahar, B. (Ed.). (2024). *Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı*. Eğitim Yayınevi.
- Günay, G., & Özden, M. (2022). Dijital okuryazarlık becerisi ve ana dili eğitimi çerçevesinde dijital okuryazarlığa ilişkin öğrenci ve akademisyen algıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (27), 163-183. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1104172>
- Güneş, H. (2024). Yeni nesil Türkçe eğitim modeli önerileri. Bahşi, N. (Ed.) *Dijital Çağda Türkçe Eğitimi*. Eğitim Yayınevi.
- İskender, H., Yurduseven, A., & Selçuk, V. (2023). Türkçe öğretmenlerinin dijital materyal tasarımı yeterliklerinin incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 11(5). [10.29228/ijla.73664](https://doi.org/10.29228/ijla.73664)
- Kansızoğlu, H. B. (2024). *Türkçe öğretiminde web 2.0 araçlarının kullanımı*. Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımı, 319. Eğitim Yayınevi.
- Kansızoğlu, N., & Urgan, S. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının okuryazarlık türleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(2), 572-588. <https://doi.org/10.7884/teke.1457823>
- Karaoğulları, N., & Bekdaş, M. (2024). Türkçe dersi öğretim programı ve 5. sınıf Türkçe ders kitabının özetleme bağlamında incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 961-975. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1438776>
- Kayman, F. & Elkatmış, V. (2024). 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programının karşılaştırılması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö15), 61-87. <https://zenodo.org/record/13822842>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (Üçüncü Basımdan Çeviri) (S. Turan, Çev.). Nobel Akademi.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2024). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı Türkiye yüzüylü Maarif Modeli*. MEB Basımevi.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2024). *5. Sınıf Ortaöğretim Türkçe Dersi 1. Kitap*, MEB Basımevi.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2024). *5. Sınıf Ortaöğretim Türkçe Dersi 2. Kitap*, MEB Basımevi.
- Narlıkaya, D. Z. & Demir, D. D. Ö. (2024). *E-Öğrenme ile ilgili hazır bulunuşluk, memnuniyet ve engel faktörlerinin ilişkisel analizi*. Ukrayna: e-kitap Projesi. <https://shorturl.at/U9Zw4>
- Onan, B. (2012). Türkçenin ana dili olarak öğretiminde bilgi işleme süreci. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 96-113. <https://izlik.org/JA63LP94BN>
- Önkaş, N. A. (2010). Ana dili öğretiminde yeni yaklaşımlar. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 121-128. <https://izlik.org/JA37XR25RG>
- Özcan, M. F. & Şahin, N. (2021). *21. Yüzyıl eğitim teknolojisi*. Eğitim Yayınevi.
- Özdemir, O. (2021). *Türkçe öğretiminde teknoloji kullanımı*. E. Kolaç & S. Dal (Ed.). *Etkinliklerle Türkçe öğretimi* (2. baskı) içinde (s. 589-627). Nobel Akademik.
- Sak, R., Sak, İ. T. Ş., Şendil, Ç. Ö., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sönmez, V. & Alacapınar, F. G. (2016). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Süğümlü, A. A. (2024). Türkçe eğitiminin geleceği: etkileşimli öğrenme araçlarının kullanımı. *Dijital Çağda Türkçe Eğitimi*, 87. Eğitim Yayınevi.
- Şahin, M. C. & Namlı, N. A. (2019). Öğretmen adaylarının eğitimde teknoloji kullanma tutumlarının incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(1), 95-112.
- Şen, Ü. (2010). Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının ana dili eğitimine yönelik Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yapılan çalışma ve uygulamalar. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 239-253. <https://shorturl.at/3dzhA>

- Tekin, B., & Tuzcu, K. (2024). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının bilimsel ve teknolojik konulara yer verme yönüyle değerlendirilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(4), 1212-1224. <https://doi.org/10.33206/mjss.1432323>
- Toffler, A. (2024). Türkçe Yeterlik ve Becerilerini Ölçme ve Değerlendirmede Teknoloji Kullanımı. Gülbahar, B., Gün, M. ve Kaya, İ. (Ed.) *Türkçe Öğretiminde Teknoloji Kullanımı*. (22. Bölüm, s.444-456). Eğitim Yayınevi. Doi: <https://cuq.in/iimzc>
- Toffler, A. (2024). Dijital Öğrenme ve Türkçe Öğretimine Yansımaları. Bahşi, N. (Ed.) *Dijital Çağda Türkçe Eğitimi*. (s.101-115). Eğitim Yayınevi. Doi: <https://cuq.in/28n>
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Güncel Türkçe Sözlük*. [Türk Dil Kurumu Sözlükleri](https://tdk.gov.tr/) ağ adresinden 10.11.2024 tarihinde alınmıştır.
- Yağcı, G., & Şahin, M. (2024). Ortaokul 5. sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi. *Hakkâri Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 58-82. <https://izlik.org/JA95WE37UU>
- Yıldırım, M. & Ogur, E. (2024). Türkçe öğretmenlerinin bir öğretim materyali olarak dijital hikâyeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (41), 55- 70. <https://10.5281/zenodo.13337555>
- Yürektürk, F. N., & Coşkun, H. (2020). Türkçe öğretmenlerinin teknoloji kullanımına ve teknoloji destekli Türkçe öğretiminin etkililiğine dair görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 986-1000. <https://doi.org/10.16916/aded.748300>

Etik, Beyan ve Açıklamalar

1. Etik Kurul izni ile ilgili;

Bu çalışmanın yazar/yazarları, Etik Kurul İznine gerek olmadığını beyan etmektedir.

2. Bu çalışmanın yazar/yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedir.

3. Bu çalışmanın yazar/yazarları kullanmış oldukları resim, şekil, fotoğraf ve benzeri belgelerin kullanımında tüm sorumlulukları kabul etmektedir.

4. Bu çalışmanın benzerlik raporu bulunmaktadır.
